Despre Italia și rasism

După atâția ani în Italia, încă vorbesc cu accent, iar păcătoasele de consoane duble din limba italiană îmi dau încă bătaie de cap și ajunge să spun un simplu cuvânt, “mama”, fără să pronunț accentuat cei doi “m” că mă trădez imediat și sunt întrebată : “Non sei italiana?”. Am urmat cursuri de italiană specifice pentru a scăpa de accent și pentru a învăța să pronunț consoanele duble, dar, dacă 30 de ani am spus “mama”, cu un singur “m”, nu reușesc să spun cu naturalețe mamma, fără enfază, așa că tot românește îl pronunț.

Când s-a născut fiul meu, am vorbit cu el mai mult în italiană dar i-am citit povești și i-am cântat cântecele în română (preferatele lui sunt cântecele lui Tudor Gheorghe din “Diligența cu păpuși”), iar când a început să vorbească, învăța cuvintele în italiană și română, dar am vorbit puțin cu el în română. Iar în ceea ce privește consoanele duble…i le pronunțam cu atâta grijă încât nu a avut probleme să le asimileze. Prietenii m-au criticat pentru că vorbeam cu copilul meu în italiană și mă criticau și mai mult când le spuneam că o fac pentru că nu vreau să aibă probleme când merge la școală, să se simtă altfel doar pentru că vorbește cu accent. Era și perioada în care nu exista zi fără știri cu români, care deveniseră ținta unor campanii de discriminare fără egal în Italia din ultimii 20 de ani. Așadar, când băiatul meu a mers la grădiniță, vorbea perfect italiana, iar educatoarele mi-au spus : “Vorbește așa de bine italiana, nu s-ar spune că nu are amândoi părinții italieni”. Între timp a învățat și româna, chiar dacă nu o vorbește la fel de corect ca și italiana. De multe ori, când îi aud pe unii criticându-i pe românii din Italia pentru că nu i-au învățat pe copii româna, chiar dacă sunt amândoi părinții români, mă abțin de la orice fel de comentariu superficial și, poate nedrept, și încerc să-i înțeleg fără să-i judec, așa cum o fac alții, cu prea mare ușurință.

În toți anii ăștia de când trăiesc în Italia, am fost întrebată de nenumărate ori dacă Italia e rasistă, dacă am fost discriminată vreodată pentru simplul fapt că sunt româncă. Sinceră să fiu…nu am știut niciodată ce să răspund, pentru că la o întrebare atât de complexă, răspunsul nu poate fi doar o afirmație sau o negație. Și nu pentru că aș vrea să fiu *politically correct* sau pentru că urmez sfatul înțelept al unui proverb italian care spune : "Non sputtare nel piatto dove mangi" (" Nu scuipa în farfuria în care mănânci"). Aș putea fi diplomatică și să recurg la ultimele date furnizate de către Centrul de Studii american *Pew Research*, care plasează Italia pe locul întâi în clasamentul țărilor europene cele mai rasiste. Italienii au cele mai multe prejudecăți și manifestă atitudini discriminatorii în ceea ce îi privește pe romi, musulmani și mai puțin pe evrei. În clasament sunt urmați de francezi, greci și englezi. Nu mi-au plăcut niciodată statisticile și nici nu cred că reflectă întodeauna la adevăratele dimensiuni o realitate sau un fenomen, mai ales unul atât de complex ca și rasismul.

Cred că fiecare emigrant care trăiește în Italia a avut cel puțin un moment în care s-a simțit discriminat, privit cu intoleranță, cu aroganță sau pur și simplu cu superficialitate, iar comunitatea din care face parte a fost judecată aspru, fără drept de apel, din cauza unor fapte comise de indivizi. În ultimii 15 ani, în mod periodic, a fost rândul unei comunități să fie ținta atacurilor discriminatorii din mass media, fie că a fost vorba de albanezi, polonezi, moldoveni, români, africani, musulmani. De fiecare dată când se comitea o crimă, primul suspect era întotdeauna un extracomunitar sau un român (sau un rom cu buletin de România). *Liga Nordului*, partidul de extrema dreapta a lui Umberto Bossi, a câștigat ani la rând alegerile, alimentând în italianul de rând ura față de emigranți, intoleranța și teama aproape viscerală față de toți cei care au altă culoare a pielii, altă religie, altă cultură. Și cum Liga Nordului a fost mulți ani la guvern, rasismul a

fost, în timp, instituționalizat.

Anul trecut, când premierul italian Matteo Renzi a numit ministru pentru Integrare o congoleză, Cécile Kyenge, primul ministru de culoare din istoria Italiei, s-a declanșat cea mai oribilă campanie rasistă, criticată dur de către organismele europene. Vicepreședintele Senatului, Roberto Calderoli, de la Liga Nordului, a făcut o declarație care a șocat Europa: “Eu iubesc animalele, dar când o văd pe ministră nu pot să nu mă gândesc la un urangutan”. Un alt senator al Ligii Nordului a mers în parlament cu fața vopsită negru și a declamat de la tribună că în Italia, singura șansă să te descurci este să ai pielea un pic mai închisă la culoare. Un senator din partidul lui Berlusconi, Forza Italia, i-a spus ministrei în timpul unui talk-show, că e norocoasă pentru că nu trebuie să se fardeze. Premierul Silvio Berlusconi a făcut și el o “poantă”, la adresa președintelui Obama, despre care a spus că e “frumos, tânăr și bronzat”. Din “poantă în poantă”, rasismul a devenit, pentru multă vreme, politică de stat, fiind tolerat de către instituții, ceea ce a legitimat în rândul populației atitudini discriminatorii față de romi, musulmani, africani, extracomunitari. Din fericire, românii din Italia nu mai sunt ținta constantă a atacurilor rasiste, nu mai sunt de actualitate știrile cu infractori români, perioada anti-românească s-a epuizat, deocamdată. Acum e perioada africanilor, care s-a declanșat, în mod paradoxal, în momentul în care fotbalistul Mario Balotelli a devenit cetățean italian și a intrat în naționala Italiei, primul jucător de culoare din istoria fotbalului. A fost atacat, criticat, ironizat, caricaturizat, obiect de parodii, toate cu tentă evident rasistă. Un renumit analist politic a explicat perfect această situație: “Nu e Italia rasistă, e Balotelli prea negru”.

Așadar, Italia e rasistă, o spun studiile, o spune italianul de rând care nu vrea să își trimită copilul la școală pentru că în clasă sunt prea mulți musulmani, care se teme de romi pentru că fură, care preferă să își omoare fata decât să o

vadă căsătorită cu un musulman, care dă foc taberelor de romi. Ar fi nedrept să închei aici articolul. Pentru că nu toată Italia e rasistă, pentru că la școala lui Matei sunt doi frați romi, din Călărași, ai căror părinți sunt perfect integrați și respectați, pentru că sunt sute de mii de căsătorii mixte între italieni și musulmani, pentru că în multe orașe clasele multietnice sunt o normalitate, pentru că, dincolo de prejudecăți și de statistici negative, Italia e o țară multiculturală în care trăiesc peste 5 milioane de străini.